

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Her cümle belli bir düşünceyi, duyguyu aktarmak için kurulur. Bu cümlenin, ifade edeceği anlamı açık ve anlaşılır bir biçimde ortaya koyması gerekir. Ayrıca mümkün olduğunca gereksiz unsurlardan arındırılmış olmalıdır. İşte bu özelliği göstermeyen cümleler, anlatım bakımından bozuktur.

Biz, düşüncelerimizi en güzel şekilde cümlelerle dile getiririz. Kurduğumuz cümlelerin kusursuz olması, başarılı bir anlatımın gerçekleşmesini sağlar. Özellikle yazılı anlatımda cümleler, dil bilgisi kurallarına uygun kurulmalı- anlam açık olmalıdır.

Kurduğumuz cümleler birden çok anlama geliyorsa, bu cümleleri okuyan kişi, ne demek istediğimizi anlayamaz. Biz de karşımızdakine düşüncemizi iletememiş oluruz. Yine, cümlede gereksiz bir kelimenin kullanılması ya da cümlenin anlamına uygun kelimelerin seçilmeyişi de anlatım bozukluğuna sebep olur.

Anlatım bozukluklarının türlerini şöyle gruplandırabiliriz:

1. Gereksiz Sözcük Kullanılması: İyi bir cümlede yeterli sayıda sözcük kullanılır. Başka bir deyişle **gereksiz** sözcüklere yer verilmez. Çünkü, gereksiz sözcük kullanımı cümlenin duruluğunu bozar ve anlatım bozukluğu yaratır.

Bir cümlede gereksiz sözcük bulunduğunu anlamak için, sözcük cümleden çıkarılır. Bu durumda cümlenin anlam ve anlatımında bir bozulma oluyorsa o sözcük **gerekli**, anlatımında bozulma olmuyorsa ise **gereksizdir**.

Mecburen karakola gitmek zorunda kaldım.

Son yazdığı romanına isim bulmakta bir hayli zorlanmış.

Uçak, alçalarak havaalanına başarılı bir iniş yaptı.

Araba şu anda yola çıkmak üzere.

Tatile ailesi ile birlikte çıkacaktı.

Vakfımıza karşılıksız bağışta bulundular.

Verilen vaatlerin hiçbiri yerine getirilmedi.

Gitmeden önce bir daha ara.

Yukarıdaki cümlelerdeki altı çizili sözcükler gereksizdir. Çünkü, bu sözlerin anlamı, aynı cümledeki başka sözcük ya da eklerde vardır. Bunların çıkarılması anlamda bir daralmaya yol açmaz.

Bu anlatım bozukluğu şu şekillerde olabilir:

Eş ve Yakın Anamlı Sözcüklerin Aynı Cümle İçinde Kullanılması:

Atatürk'ün yaptığı **yenilikçi** devrimler, sosyal ve siyasal yaşamımızı kökünden değiştirmiştir.

Atatürk'ün yaptığı devrimler, sosyal ve siyasal yaşamımızı kökünden değiştirmiştir.

Yatmadan **önce** dişlerini fırçalamayı unutma.

Yatmadan dişlerini fırçalamayı unutma.

Giyimlerinde, konuşmalarında ve **davranış biçimlerinde** bir gariplik yoktu.

Giyimlerinde, konuşmalarında ve davranışlarında bir gariplik yoktu.

Eş anlamlı kelimelerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Bu konuda herkesin fikir ve görüşünü almalıyız.

Hava sıcaklığı sıfırın altında eksi sekiz derece imiş.

Yirmi dakika geçmesine rağmen program henüz, hâlâ başlamadı.

Güç ve müşkül zamanlarda üstüne düşeni yerine getirir.

Ben çok varlıklı, zengin biri değilim.

Neşeli, sağlıklı, şen bir görünüşü vardı.

Herkesi eleştirip tenkit etmek bize hiçbir yarar sağlamaz.

Anlamı zaten diğer kelimelerde bulunan kelimelerin gereksiz yere kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Şirketteki mevcut ikilik günden güne büyüyor.

Yaşanmış deneyimlerinden hareketle bu sonuca varıyor.

Millî maçın oynanacağı gün yaklaştıkça, ülkedeki heyecan gittikçe artıyor.

Yanına gidiniz, konuşarak derdinizi anlatınız.

Problemi çözmek için iki arkadaş üç saat süre ile uğraştılar.

Japonya'daki arkadaşıyla on yıl boyunca karşılıklı mektuplaştılar.

Az kalsın merdivenlerden düşeyazdı.

Takımın, boyu en kısa oyuncusu bendim.

Öğretmeniyle bütün ders boyunca tartıştı.

2. Gereksiz Yardımcı Eylem Kullanımı: “Etmek, olmak, eylemek, kılmak” gibi yardımcı eylemlerin görevi; kendisinden önce gelen isim soylu sözcüğü yüklemleştirmek, ona iş, oluş, hareket ve kılış anlamları katmaktır. İsim soylu sözcük, bir ekle aynı anlamı verecekse; yardımcı eylemin kullanımı gereksizdir.

Sanırım ondan **kuşku ettiğimizi** anladı.

Sanırım ondan **kuşkulandığımızı** anladı.

Bizi arayacağını **umut etmişim**.

Bizi arayacağını ummuştum.

Hükümet, **çözülecek olan** sorunları bir bir ele aldı.

Hükümet, **çözülecek** sorunları bir bir ele aldı.

hasta olmak – hastalanmak

hesap etmek – hesaplamak

yaşlı olmak – yaşlanmak

3. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması: Dilimizde bazı sözcükler, anlam inceliklerine dikkat edilmeden kullanılır. Sözcükleri kendi anlamını yansıtacak şekilde kullanmamak veya uygun olmayan yerde kullanmak anlatım bozukluğuna yol açar. Böyle bir yanlışla düşmemek için hangi sözcüğün nerede kullanılıp nerede kullanılmayacağını çok iyi bilmek zorundayız.

Ülkenin bunalıma **girmesini sağlayan** bu tür açıklamalardan kaçınmak gerekir.
Ülkenin bunalıma **girmesine neden olan** bu tür açıklamalardan kaçınmak gerekir.

Bu tür bilimsel çalışmalar, dilimizin zenginleşmesine **neden olacak.**

Bu tür bilimsel çalışmalar, dilimizin zenginleşmesine **katkıda bulunacak.**

Uyarı: “Sağlamak” ya da “katkıda bulunmak” elde edilmesi istenen olumlu bir sonuca ulaşmaktır. İstenmeyen sonuçlar ortaya çıktığında “neden olmak” kullanılır.

Avukat, sanığın suçlu olduğunu **savunuyor.**

Avukat, sanığın suçlu olduğunu **öne sürüyor.**

Muhalefet partileri, enflasyonun üç haneli rakamlara yükseldiğini **savundu.**

Muhalefet partileri, enflasyonun üç haneli rakamlara yükseldiğini **öne sürdü.**

Uyarı: “Savunma” bir saldırıya ya da düşünceye karşı olan davranıştır. Ortada böyle bir durum yoksa “savunma” yerine “öne sürme” ya da “iddia etme” kullanılır.

Çömleğin üzerine **yazılmış** desenlere hayranlıkla bakıyordu.

Çömleğin üzerine **çizilmiş** desenlere hayranlıkla bakıyordu.

Hırsız, kadının kolundaki çantayı zorla **çalıp** kaçtı.

Hırsız, kadının kolundaki çantayı zorla **alıp** kaçtı.

Zor şartlar altında çalışan işçilerin sağlık durumları **aksadı.**

Zor şartlar altında çalışan işçilerin sağlık durumları **bozuldu.**

Bu tür tatbikatlarda ölüm **şansı** her zaman mevcut.

Bu tür tatbikatlarda ölüm **olasılığı** her zaman mevcut.

Bugün bir buzdolabının **ücretiyle** on yıl önce bir araba satın alınabilirdi.

Bugün bir buzdolabının **fiyatıyla** on yıl önce bir araba satın alınabilirdi.

Güzelliğinin farkında olduğunu **belirten** davranışlar sergiliyordu.

Güzelliğinin farkında olduğunu **gösteren** davranışlar sergiliyordu.

Kimi uyarıcı ilaçlar, sporculara yarardan çok zarar **sağlamaktadır.**

Kimi uyarıcı ilaçlar, sporculara yarardan çok zarar **vermektedir.**

Davranışlarıyla arkadaşlarının **üzülmesini sağladı.**

Davranışlarıyla arkadaşlarının **üzülmesine neden oldu.**

Bir kelimenin yerine yanlış anlam verecek şekilde başka bir kelime kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Petrol fiyatlarının ucuzlamasına halk olumlu tepki gösterdi.

Küçük kızın saçları hayli büyümüş.

Ormanda yetişen bir çam fidanını salonunuzdaki saksıya ekemezsiniz.

Son dakika içerisinde attığı golle takımının galip gelmesine yol açtı.

Başarısızlığını düzensiz çalışmasına borçludur.

Bu, Türkiye'ye özel bir durumdur.

Buradan gidersek yakalanma şansımız nedir?

4. Birbiriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması: Kimi sözcükler aynı kökten türediği için yazılış ve okunuş olarak birbirine benzer; ancak bunların anlamları farklıdır. Bu sözcükler karıştırılıp birbirinin yerine kullanılırsa, anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

Bu kadar **çekimser** olmana gerek yok; aralarına katıl, girişken ol.

Bu kadar **çekingen** olmana gerek yok; aralarına katıl, girişken ol.

Bunca yağmura **karşılık** barajlarda yeterince su birikmemiş.

Bunca yağmura **karşın** barajlarda yeterince su birikmemiş.

Bu iki olay arasındaki **ayrıntıyı** kimse hesaba katmıyor.

Bu iki olay arasındaki **ayrımı** kimse hesaba katmıyor.

Ahmet Bey, **saygılı** kişiliğiyle çevresine örnek olmuştu.

Ahmet Bey, **saygın** kişiliğiyle çevresine örnek olmuştu.

Bu eski makineler artık **işlemlerini** yerine getiremiyor.

Bu eski makineler artık **işlevlerini** yerine getiremiyor.

Yaşantısının en zor günlerini sürgüne gönderildiği Malta'da geçirdi.

Yaşamının en zor günlerini sürgüne gönderildiği Malta'da geçirdi.

İş kazalarının çokluğu, iş **güvencesinin** olmadığını gösteriyor.

İş kazalarının çokluğu, iş **güvenliğinin** olmadığını gösteriyor.

Toprağın oluşumunda başta gelen **etkin**, rüzgârdır.

Toprağın oluşumunda başta gelen **etken**, rüzgârdır.

Birbiriyle karıştırılan sözcüklerin kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Bu iki sınıf arasındaki ayrıcalık tespit edilemedi.

Yeni kaydolan öğrenciler bu kadar çekimser davranması normaldir.

Bu, Türkiye'ye özel bir durumdur.

5. Kelimelerin Yanlış Yerde Kullanılması: Bir cümlede her sözcüğün yerli yerinde, başka bir deyişle her sözcüğün kullanılması gereken yerde olması gerekir. Cümle içindeki bir tek sözcüğün bile yerini değiştirmek farklı anlamlar, farklı yorumlar ve yargılar oluşturur. Kimi zaman da mantıksal tutarsızlıklara yol açar. İyi bir cümlede kelimelerin cümlenin akışına ve anlamına uygun yerlerde kullanılması gerekir. Yoksa ifade değişir, anlatılmak istenen tam söylenemez.

Ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış ülkemizin belli bölgelerine kalkınmada öncelik tanınacak.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış belli bölgelerine kalkınmada öncelik tanınacak.

Ankara'da Kızılay'ın yapılan yeni binası görkemli olacak.
Kızılay'ın Ankara'da yapılan yeni binası görkemli olacak.

Okulu bitirince doktor olarak doğduğu kasabada çalışmaya başladı.
Okulu bitirince doğduğu kasabada doktor olarak çalışmaya başladı.

Yeni eve gelmişim ki dışarıda bir kızıl kıyamet koptu.
Eve yeni gelmişim ki dışarıda bir kızıl kıyamet koptu.

Meclis 298 oya karşılık 152 oyla erken seçim kararı aldı.
Meclis 152 oya karşılık 298 oyla erken seçim kararı aldı.

Geçen gün, görkemli bir törenle dünya evine giren sanatçı çift, boşanmak için dava açmış.

Görkemli bir törenle dünya evine giren sanatçı çift, Geçen gün, boşanmak için dava açmış.

Eğitim, en etkili televizyonla verilir.
En etkili eğitim, televizyonla verilir.

Otobüs yoğun sis yüzünden karşıdan gelmekte olan kamyonla çarpıştı.
Otobüs karşıdan gelmekte olan kamyonla yoğun sis yüzünden çarpıştı.

Haber programları tekrar tekrar vurulan sivilleri gösteriyor.
Haber programları vurulan sivilleri tekrar tekrar gösteriyor.

Kelimelerin yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Yeni durağa gelmiştik ki otobüs de hemen geldi.

Bu toplantıda çekinmeden düşünceler dile getirilmeli.

Her yolda kalan insana yardım etmeliyiz.

İdare, henüz yarın ders yapılıp yapılmayacağını bildirmedir.

İzinsiz inşaaata girilmez.

6. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması: Anlamca cümlelerin yargısıyla uyuşmayan, cümlede iletilen yargıyla çelişen ya da karşıtık yaratan sözlerin bir arada kullanılması önemli bir anlatım kusurudur. **Anlamları birbirine ters sözcüklerin aynı cümlede kullanılmasıdır.** Cümlelerin anlamında çelişki, genellikle “kesinlik” ve “olabilirlik” anlamı taşıyan sözlerin bir arada kullanılmasından kaynaklanır.

Kapının önünde **tamı tamına üç beş** nöbetçi vardı.

Kapının önünde üç beş nöbetçi vardı.

Aşağı yukarı tam üç ay önce benzer bir yazı daha çıkmıştı.

Üç ay önce benzer bir yazı daha çıkmıştı.

Gazetede çıkan bu haber, **mutlaka** bakanın da kulağına erişmiş **olmalı**.

Gazetede çıkan bu haber, bakanın da kulağına erişmiş olmalı.

Milli Savunma Bakanı, **kesinlikle** askeri bir çözüme başvurulmayacağını **umduğunu** belirtti.

Milli Savunma Bakanı, kesinlikle askeri bir çözüme başvurulmayacağını belirtti.

Eminim ki bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş **olsa gerek**.

Bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş olsa gerek.

Onun önümüzdeki ay, ailesini **mutlaka** ziyaret edeceğini **zannediyorum**.

Onun önümüzdeki ay, ailesini ziyaret edeceğini zannediyorum.

Kuşkusuz bütün çalışmalarının ödülünü sonunda **belki** alacaksın.

Kuşkusuz bütün çalışmalarının ödülünü sonunda alacaksın.

Bu istek, hiç **şüphesiz** onun kulağına **gitmiş olabilir**.

Bu istek, hiç onun kulağına gitmiş olabilir.

Bundan **aşağı yukarı** on yıl önceydi.

Bundan on yıl önceydi.

Birbiriyle çelişen sözlerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Kesinlikle yarın gelebilirler.

Şüphesiz bu sözleri bütün öğrenciler duymuş olmalı.

Aşağı yukarı bundan tam yirmi yıl önceydi.

Sözünü ettiğiniz şairin herhâlde on altıncı asırda yaşadığını zannediyorum.

Eminim bu saatlerde eve gelmiş olmalı.

Mutlaka bir gün çocukluk arkadaşlarını belki yine arayacak.

Yanılmıyorsam, bu ikisinin aynı şey olduğunu tahmin ediyorum.

Derse en erken giren öğretmen benim. O, benden en az on dakika sonra derse girer.

7. Mantıksal Tutarsızlık: Bir cümlede, iletilmek istenen anlamın eksiksiz olabilmesi için düşünce ve mantık son derece önemlidir. İyi bir anlatımda sağlam bir düşünme ve mantık yürütme temel koşuldur. Mantıksal hataları ve tutarsızlıkları içeren cümleler, dil bilgisi kurallarına uygun olsalar bile anlamı ve yargıyı eksiksiz iletmezler. Bu tür yanlışlar genellikle dikkatsizlik sonucu ortaya çıkar.

Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere **hatırlatmaya** çalıştık.

Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere **tanıtmaya** çalıştık.

Önlem alınmazsa bu hastalık **ölüme**, hatta **kısmi felce** neden olabilir.

Önlem alınmazsa bu hastalık **kısmi felce**, hatta **ölüme** neden olabilir.

Son turda atlet, **arkasındaki** yarışçayı bir hamlede geçti.
Son turda atlet, **önündeki** yarışçayı bir hamlede geçti.

Düşünme ve mantık hatalarından (yani sözcüklerin yanlış anlamda kullanılması ya da anlamca çelişmesi) kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Bütün çalışan insanlar mühendis oluyor.

Yazar, gelecekle ilgili anılarını yazacakmış.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçları üzerine Atatürk şöyle der.

Problemleri karşılıklı anlayış ve birlik içinde çözeceğiz.

Yiyecek bir lokma ekmeğimiz hatta yemeğimiz bile yok.

Bu yazıyı değil okumak, anlamak bile imkânsız.

Bölgeyi iyi tanmasına rağmen her yeri gezdi.

Yarın mutlaka bir gazete almayı unutmayın.

Yarının mutlu günlerine özlem duyuyorum.

8. Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması: Deyim ve atasözleriyle ilgili iki tür yanlışlık yapılabilir:

a) Deyimler ve atasözleri, kalıplaşmış söz gruplarıdır. Bu kalıpların bozulması ve bir sözün yerine eş anlamlısının getirilmesi anlatım bozukluğu yaratır.

b) Bir deyimden iletildiği anlamla, cümlenin taşıdığı anlam arasında bir uyumsuzluğun olması anlatım bozukluğuna neden olur.

Bir koyundan iki deri çıkmaz.

Bir koyundan iki post çıkmaz.

Haydi bakalım seç pirincin taşını.

Haydi bakalım ayıkla pirincin taşını.

Tüm itirazlara göz yummuştu.

Tüm itirazlara kulak tıkamıştı.

Benim verilmeyecek hiçbir hesabım yoktur; başım açıktır.

Benim verilmeyecek hiçbir hesabım yoktur; alnım açıktır.

Biti deve yapmak.

Pireyi deve yapmak.

Çok sevinçliydi. Adeta etekleri tutuşmuştu.

Çok sevinçliydi. Adeta etekleri zil çalmıştı.

Atasözleri ve deyimlerin yanlış anlamda kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Damlaya damlaya deniz olur.

Yaramazlıklarıyla hemen, öğretmenin gözüne girdi.

Derdini söylemeyen, ilaç bulamaz.

Şimdi yan oturup doğru konuşalım. Bu ülkenin hali ne olacak?

9. Noktalama Yanlışları: Noktalama işaretlerinin eksik ya da yanlış yerde kullanılması; cümleleri bir anlam belirsizliğine sürükleyebileceği gibi cümleden birden fazla anlam çıkmasına da yol açabilir. Bu nedenle noktalama işaretlerinin anlama etkileri ve kullanıldığı yerler iyi bilinmelidir. Yanlış kullanımlar ortaya çıkarsa amaçlanan anlama ulaşmak mümkün olmaz. Bu durumlar da cümlede bir anlatım bozukluğu yaratır.

Yabancı dükkandaki eşyaları beğenmedi.

Yabancı, dükkandaki eşyaları beğenmedi.

Bebekler için, ağlamak, açlık ve korku gibi durumların en doğal ve tek anlatım biçimidir.

Bebekler için ağlamak, açlık ve korku gibi durumların en doğal ve tek anlatım biçimidir.

Kadın şoförü şöyle bir süzdü.

Kadın, şoförü şöyle bir süzdü.

Misafir odasına doğru yürüdü.

Misafir, odasına doğru yürüdü.

Ahmet, misafir odasına doğru yürüdü.

Genç sürücüye bir şeyler söyledi.

Genç, sürücüye bir şeyler söyledi.

Noktalama işaretlerinin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

O arabaya bindi.

İhtiyar adamı karşıya geçirdi.

İhtiyar çobanla konuşmaya devam ediyordu.

10. Tamlama Yanlışlıkları: Sıfat ve isim tamlamalarının aynı tamlanana bağlanması anlatım bozukluğuna yol açar. Çünkü isim tamlamalarında tamlanan iyelik eki aldığı halde, sıfat tamlamalarında tamlanan ek almaz. Dolayısıyla tamlananlar, niteliği farklı olduğundan ortak kullanılamaz.

Kaza yerine birçok askeri ve polis aracı geldi.

Kaza yerine birçok askeri **araçla** polis aracı geldi.

Onun böyle işlerle uğraşmaya ne vakti vardı ne de zamanıdır.

Onun böyle işlerle uğraşmaya ne vakti vardı ne de **bunun** zamanıdır.

İhaleye birçok yerli ve yabancı firmalar katıldı.
İhaleye birçok yerli ve yabancı **firma** katıldı.

Bu önlemler ekonomik ve sağlık açısından olumlu sonuçlar verdi.
Bu önlemler ekonomik **açıdan** ve sağlık açısından olumlu sonuçlar verdi.

Tamlama yanlışlarından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.
Bu ülkeye teknik ve bilgi yardımında bulunulacak.

Pasta ve meyve suyu ikram edilecek.

Verilen cümledeki özne ve zarf tümlecini bulun.

Son derste belgisiz ve sayı sıfatlarını öğrendik.

Bu bölge coğrafi ve iklim açısından ilgi çekici özelliklere sahiptir.

Kar yüzünden tüm özel ve devlet okulları tatil edildi.

Ülkemiz Bosna'ya askerî ve gıda yardımı yaptı.

Şehrimizde çeşitli kültürel ve sanat etkinlikleri gerçekleştirildi.

11. Eklerin Yanlış Kullanılması: Bir sözcüğe, gelmesi gereken ekin dışında yanlış bir ekin getirilmesi de kimi zaman anlatım bozukluğuna yol açar.

“Her **insan** çevreyi korumak ve doğanın kirletilmesini önlemek için gerekli duyarlılığı **göstermesi** gerekir.” cümlesinde “göstermesi” kelimesindeki iyelik ekinin sözcüğü nereye bağladığı belli değildir. Çünkü, “**Kimin gerekli duyarlılığı göstermesi gerekir?**” diye sorarsak “**Her insanın...**” cevabını alırız. Demek ki “**insan**” kelimesine ilgi eki “**-in**” getirilmelidir. Cümlenin doğrusu şöyle olur:

Her **insanın**, çevreyi korumak ve doğanın kirletilmesini önlemek için gerekli duyarlılığı **göstermesi** gerekir.

İsteğimiz, sınavları **kazanmamızdır**.

İsteğimiz, sınavları **kazanmaktır**.

Sınavı kazanmasının nedeni çok çalışmış **olmasındandır**.

Sınavı kazanmasının nedeni çok çalışmış **olmasıdır**.

Sorun arkadaşlarımızın bizi bu konuda iyi aydınlatmamış **olduğundan** kaynaklanıyor.

Sorun arkadaşlarımızın bizi bu konuda iyi aydınlatmamış **olmasından** kaynaklanıyor.

Okuduklarını ezberlemek değil, tartışarak **özümlemesine** sağlamak gerekir.

Okuduklarını ezberlemek değil, tartışarak **özümlemesini** sağlamak gerekir.

Her ne kadar şehir dışına taşınmışsak bile beklenen rahatlığa **kavuşulmamıştır**.

Her ne kadar şehir dışına taşınmışsak bile beklenen rahatlığa **kavuşamadık**.

Gereksiz Ek Kullanımı:

İhaleye birçok yerli ve yabancı firmalar katılmıştı.
İhaleye birçok yerli ve yabancı **firma** katılmıştı.

Bu bestesi onun en tanınmış eseridir.
Bu **beste** onun en tanınmış eseridir.

Babamın başı ağrıdığına aspirin içerdi.
Babam başı ağrıdığına aspirin içerdi.

Eklerin yanlış kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Öğrencilerin başarısına ilgilenmek gerekir.

Bizi en çok sevindiren onun bu sınavı kazandığıdır.

Bazı yolcuların giriş işlemleri yapmaya başladı.

Dünkü toplantıda Ali bize sınıf arkadaşlarını tanıştırdı.

Biricik arzumuz sınavı kazanmak ve iyi bir bölüme girmemizdir.

Yazarlarımızın köy yaşantısına ilgilenmeleri toplumumuz açısından çok yararlıdır.

Uzun yıllardan bu yana bu köyde yaşadım.

Bu yazı kısa zamanda yerine ulaşılabilir.

Konutlar daha sağlam yapılabildi.

Eti tuzlamasan, böyle kokturursun.

Olay, yapılan soruşturma sonucunda ortaya çıktı.

12. Öge Eksikliklerinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları:

a) Yüklem Eksikliği: Yüklem eksikliği daha çok sıralı ve bağlı cümlelerde ortaya çıkar. Öge ortaklığı bulunan böyle cümlelerde tek yüklem kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

“**Sinemada sigara ve kabuklu yemiş yenmez.**” cümlesinde “yenmez” yüklemine iki nesne bağlanmış ve “sigara yenmez” diye bir anlam ortaya çıkmıştır. “Sigara” nesnesine de bir yüklem getirilmesi gerekir. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

“Sinemada sigara **içilmez** ve kabuklu yemiş yenmez.”

Çok az veya hiç çalışmadan sınava girdiler.

Çok az **çalışarak** veya hiç çalışmadan sınava girdiler.

İş konusunda ben onu, o da beni etkilemek istemez.

İş konusunda ben onu **etkilemek istemem**, o da beni etkilemek istemez.

Kasadaki adam bir yandan para, bir yandan da paket yapıyordu.
Kasadaki adam bir yandan para **ahıyor**, bir yandan da paket yapıyordu.

Pikniğin bütün cefasını ben, sefasını o sürüyor.
Pikniğin bütün cefasını ben **çekiyorum**, sefasını o sürüyor.

Örgütün yasal ve yasal olmayan yollardan topladığı paralara el kondu.
Örgütün yasal **olan** ve yasal olmayan yollardan topladığı paralara el kondu.

Bugünkü nöbeti sen, yarınkini de Ali tutacak.
Bugünkü nöbeti sen **tutacaksın**, yarınkini de Ali tutacak.

Ne sen beni, ne de ben seni gördüm.
Ne sen beni **gördün**, ne de ben seni gördüm.

Yüklem eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.
İstanbul'a iki kez, İzmir'e hiç gitmedim.

Ben kırmızıyı, eşim yeşili sever.

Ülkenin koruyucu hekimliğe olan ihtiyacı tespit ve giderilmeye çalışılıyor.

Bülent çok samimi ve ona çok yakınlık göstermişti.

Geceleri az, gündüzleri hiç uyumam.

Masayı ben, sandalyeleri eşim yerleştirdi.

b) Özne Eksikliği: Özne, cümlenin temel öğelerindedir. Cümlede özne bulunmaması anlatım bozukluğuna neden olur. Daha çok ortak özneli cümlelerde özne -yüklem uyumsuzluğu olur. Kişi ve sayı bakımından ortaya çıkan bu uyumsuzluk cümlede özne eksikliği yaratır.

“Annemin sinirleri epeyce bozulmuş ve çok üzülmüştü.” cümlesi bağlı cümledir. Bu cümleyi oluşturan cümlelerin birincisinde bir öge eksikliği yoktur; çünkü “Annemin sinirleri” özne, “bozulmuş” ise yüklemdir. Bu bağlı cümleyi oluşturan ikinci cümlenin ise öznesi eksiktir. “üzülmüştü” yüklemine sorulan “Kim?” sorusuna yanıt alınamıyor. “Annemin sinirleri” ikinci cümlenin de öznesi gibi görülerek anlatım bozukluğuna yol açıyor. Bu bozukluk ikinci cümleye özne ekleyerek giderilebilir. O halde cümlenin doğru şekli şöyle olmalıdır:

“Annemin sinirleri epeyce bozulmuş ve **annem** çok üzülmüştü.”

Bağırان çocuğa engel olunarak odadan çıkarıldı.
Bağırان çocuğa engel olunarak **çocuk**, odadan çıkarıldı.

Kitaptaki yanlışlar düzeltilecek ve ikinci baskıya girecek.
Kitaptaki yanlışlar düzeltilecek ve **kitap** ikinci baskıya girecek.

O resimlerinde pastel renkleri kullanmış, bu nedenle çok çabuk satılmış.
O resimlerinde pastel renkleri kullanmış, bu nedenle **resimleri** çok çabuk satılmış.

Özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Orhan'ın sinirleri epeyce bozulmuş ve oldukça üzülmüştü.

Hiçbiri düzenli çalışmamış, sınıfta kalmıştı.

Herkes görüyor ama yardım etmiyordu.

Kitabın birinci baskısındaki yanlışlar düzeltilerek yeniden basıldı

Bu kişinin geliri nedir? Kimlerle konuşur, nerede oturur?

Çocuğun karnı acıkmıştı ve uykusuzdu.

Soruyu çözemedi; çünkü çok zordu.

Önceki gün sokakta kimse kalmamıştı, eve kapanmıştı.

Herkes sorunun doğru cevabını bulmaya çalışıyor, sorunun yanlış olabileceğini düşünmüyordu.

Bu tür programların kalitesi düşüyor, izlenmez oluyor.

Özne Yüklem Uyumsuzluğu (Uyuşmazlığı): İyi bir cümlede tekillik-çoğulluk, olumluluk-olumsuzluk ve şahıs bakımından özne ile yüklem arasında bir uyum olması gerekir. Eğer özne ile yüklem arasında bir uyum yoksa, anlatım bozukluğu olur.

Cümlede özne tekilse yüklem de tekil; özne çoğulsa yüklem de çoğul olur.

Kardeşim bugün evde **kalacak.**

Özne Tekil Yüklem Tekil

Dostlar yıllar sonra bir araya **geldiler.**

Özne Çoğul Yüklem Çoğul

Bitki, hayvan, organ, cansız varlıklar ve zaman adları, çoğul özne olarak kullanıldığında yüklem tekil olur.

Meyveler bu yıl geç çiçek **actı.**

Özne bitki çoğul Yüklem tekil

Köpekler sabaha kadar **havladı.**

Özne hayvan çoğul Yüklem tekil

Yürümekten **ayaklarım** **ağrıdı.**

Özne organ çoğul Yüklem tekil

Aradan **haftalar** **geçti.**

Özne zaman çoğul Yüklem tekil

Söze saygı, alay ya da küçümseme anlamı katılmak istenirse özne tekil, yüklem çoğul olur.

Beyefendi hala **kalkmadılar mı?**

Özne tekil Yüklem çoğul

Ayşe Hanım henüz **gelmediler.**
Özne tekil Yüklem çoğul

Cümlede özne kişi zamiri ise yüklem kişi eki de aynı zamiri gösterir.

Ben tiyatroya **gidiyorum.**

Özne Yüklem
1. Tekil kişi 1. Tekil kişi

Biz yakında bu araştırmayı **bitireceğiz.**

Özne Yüklem
1. Çoğul kişi 1. Çoğul kişi

Özne 1. ve 2. tekil kişi ise, yüklem 1. çoğul kişi olur.

Ödevi **sen ve ben** **hazırlarız.**

Özne Yüklem
2. ve 1. Tekil kişi 1. Çoğul kişi

Özne 1. ve 3. tekil kişi ve 1. ve 3 çoğul kişi ise yüklem 1. çoğul kişi olur.

Şiir etkinliğini **ben ve Ali (o)** **izledik.**

Özne Yüklem
1. ve 3. Tekil kişi 1. Çoğul kişi

Özne 2. ve 3. tekil kişi ve 2. ve 3 çoğul kişi ise yüklem 2. çoğul kişi olur.

Sen ve Ayşe (o) bana **yardım edebilirsiniz.**

Özne Yüklem
2. ve 3. Tekil kişi 2. Çoğul kişi

“Ağaçlar yapraklarını döküyorlar.” Cümlesinin öznesi “ağaçlar” insan dışı bir varlık olduğu için, çoğul da olsa tekil yükleme kullanılmalıdır. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

Ağaçlar yapraklarını **döküyor.**

“Ahmet ve kardeşi gezmeye gitti.” cümlesinin öznesi “Ahmet ve kardeşi” iki kişiden oluşmuştur. Bu özne onlar zamiri ile anlatılır. Bu durumda cümlenin yüklemi de “onlar” ı karşılayan 3. çoğul kişi olmalıdır. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

Ahmet ve kardeşi gezmeye **gittiler.**

“Sen ve Berkay dün nereye gitti?” cümlesinin öznesi 2. ve 3. tekil kişi olduğuna göre cümlenin yüklemi 2. çoğul kişi olmalıdır. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

Sen ve Berkay dün nereye **gittiniz?**

Uyarı: Türkçe’de bazı özneler olumlu, bazı özneler ise olumsuz anlamlar verdiği için bu cümlelerin yüklemeleri de özneye göre olumlu ya da olumsuz olması gerekir. Eğer özne “kimse, hiçbiri, hiç kimse” gibi kelimelerden oluşuyorsa yüklem olumsuz olmalıdır. Eğer özne “hepsi, herkes” gibi kelimelerden oluşuyorsa yüklem olumlu olmalıdır. Özellikle sıralı cümlelerde farklı yüklemelerin aynı özneye bağlanması durumunda özne-yüklem uyumsuzluğunun ortaya çıkabileceğini unutmamalıyız.

“**Hiçbiri onun öldüğüne inanmıyor, hayret ediyordu.**” cümlesinde “inanmayanlar” ve “hayret edenler” aynı kişiler fakat “hiçbiri” olumsuz bir özne olduğu için yüklemi de olumsuz çekimlendiği halde “hayret ediyordu” olumlu çekimlenmiştir. Dolayısıyla anlatım bozukluğu olmuştur. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

Hiçbiri onun öldüğüne inanmıyor, **herkes** hayret ediyordu.

Herkes onu seviyor, üzmüyordu.

Herkes onu seviyor, **kimse** üzmüyordu.

Herkes sevinç içindeydi, üzülüyordu.

Herkes sevinç içindeydi, **kimse** üzülüyordu.

Özne-yüklem uyumsuzluğu - farklı yüklemelerin aynı özneye bağlanmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Herkes ondan nefret ediyor, yüzünü görmek istemiyordu.

Hiçbiri anlatılanlara inanmıyor, kendi fikrinden ısrar ediyordu.

Bu tür dergilerin sayısı azalıyor, okunmaz oluyor.

Ellerim çok üşüdüler.

Günler iyice uzuyorlar.

Güzellikler giderek kayboluyorlar.

Ordu düşmanın üzerine hücum ettiler.

İki işçi, yaklaşık iki saat çalıştılar.

Kuzular meleşmeye başladılar.

Bu iş yerini ben, öğretmen arkadaşım Ali açtı.

c) Nesne Eksikliği: Yüklemi geçişli eylem olan cümlelerde nesne bulunmalıdır, bulunmazsa cümledeki başka bir öge, nesne gibi görünerek anlatım bozukluğuna yol açar.

“**Kızına sarıldı, doyasıya öptü.**” cümlesinde “Kimi öptü?” sorusunun yanıtı yoktur. “Kızına” dolaylı tümleci, nesne gibi görünerek anlatım bozukluğuna yol açmıştır. Cümlenin doğrusu şu şekilde olmalıdır:

“Kızına sarıldı, **onu** doyasıya öptü.”

Buna ancak öğretmen karar verir ve uygular.

Buna ancak öğretmen karar verir ve **bunu** uygular.

Kadına her fırsatta bağıyor, sürekli aşağılıyordu.

Kadına her fırsatta bağıyor, **kadını** sürekli aşağılıyordu.

Çocuğun gözlerindeki yaşı silip, yerine oturttu.

Çocuğun gözlerindeki yaşı silip, **çocuğu** yerine oturttu.

Nesne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Bu konuda öğrenciler aralarında anlaşip karar verecekler ve uygulayacaklar.

Söylenenlere hemen inanıyor ve her yerde savunuyordu.

Kendisine bütün sınıf adına teşekkür eder ve tebrik ederim.

Onlara niçin bu kadar yardım ediyor ve destekliyorsun?

Büyüklere gereken saygıyı göstermeli, incitmemeliyiz.

Bize yardım edeceklerine inanıyor ve bekliyoruz.

d) Dolaylı Tümleç Eksikliği: Her cümlede dolaylı tümleç olmayabilir; ancak kimi cümlelerde dolaylı tümleç kullanılmaması cümledeki başka bir sözcüğün dolaylı tümleç gibi anlaşılmasına yol açarak anlatım bozukluğuna neden olur.

“Nazlı kardeşini çok sever, sık sık armağanlar alırdı.” cümlesinde “Kime armağanlar alırdı?” sorusunun yanıtı (dolaylı tümleç) yoktur. Cümlenin nesnesi (kardeşini) dolaylı tümleç gibi görünerek anlatım bozukluğuna yol açmıştır. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

“Nazlı kardeşini çok sever, **ona** sık sık armağanlar alırdı.”

Alanya’yı çok sevmişti, dönmeyi düşünmüyordu.

Alanya’yı çok sevmişti, **Alanya’dan** dönmeyi düşünmüyordu.

Beni hiçbir zaman unutmadı, her zaman mektup yazdı.

Beni hiçbir zaman unutmadı, her zaman **bana** mektup yazdı.

Sana her konuda güveniyor ve yardım bekliyoruz.

Sana her konuda güveniyor ve **senden** yardım bekliyoruz.

Dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.

Kayaya yaklaşıyor muyuz, yoksa uzaklaşıyor muyuz?

Öğrencileri, teşvik etmeli, yüreklendirmeli, destek olmalıyız.

Olanları böyle değerlendirmek, bu gözle bakmak gerekir.

Öğrencileri rahat edecekleri odalara yerleştirmiş, bütün imkânları sağlamıştı.

Duvarları kirletmek, yazı yazmak kesinlikle yasaktır.

e) Zarf Tümleci Eksikliği: Her cümlede zarf tümleci olmayabilir; ancak kimi cümlelerde zarf tümlecinin kullanılmayışı kapalılığa yol açarak anlatım bozukluğuna neden olur.

Her zaman senin yanındayım, seni yalnız bırakmayacağım.

Her zaman senin yanındayım, **hiçbir zaman** seni yalnız bırakmayacağım.

Hiçbir zaman kendini düşünmedi, ailesinin mutluluğu için çalıştı.
Hiçbir zaman kendini düşünmedi, **her zaman** ailesinin mutluluğu için çalıştı.

f) Edat Tümleci Eksikliği: Her cümlede edat tümleci olmayabilir; ancak kimi cümlelerde edat tümlecinin kullanılmayışı kapalılığa yol açarak anlatım bozukluğuna neden olur

“Eşimi çok severim; her konuda çok iyi anlarız.” Cümlesinde kiminle çok iyi anlaşıldığı belirtilmeyerek, bir anlam belirsizliği ortaya çıkmıştır. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

“Eşimi çok severim; **onunla** her konuda çok iyi anlarız.”

Akşamları kitapçıya uğrar, saatlerce sohbet ederdi.
Akşamları kitapçıya uğrar, saatlerce **onunla** sohbet ederdi.

Arkadaşımın babası geldi, bir süre sohbet ettik.
Arkadaşımın babası geldi, bir süre **onunla** sohbet ettik.

Bu güçlüklerle nasıl göğüs gerdi, nasıl başa çıktı?
Bu güçlüklerle nasıl göğüs gerdi, **bu güçlüklerle** nasıl başa çıktı?

13. Ek Fiil Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları: Sıralı isim cümlelerinde ek fiilin kullanılmaması anlatım bozukluğu oluşturur.

“Bakışları güzel; ama dostça değildi.” cümlesinde “değildi” ek eylemi ortak kullanılmış ve birinci cümleye “Bakışları güzel değildi.” anlamı vermiştir. Bu durumda birinci cümlenin yüklemine de bir ek eylem eklemek gerekir. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

“Bakışları güzeldi; ama dostça değildi.”

Murat çok şişman, boyu da uzun değildi.
Murat çok şişmandı, boyu da uzun değildi.

O yaşlı şair geleneklere bağlı, ama yeniliklere kapalı değildi.
O yaşlı şair geleneklere bağlıydı, ama yeniliklere kapalı değildi.

Hava açık; ama sıcak değildi.
Hava açıktı; ama sıcak değildi.

Ek fiil eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluklarını bulup düzeltiniz.
Yaşı küçük; boyu da uzun değildi.

İfadesi düzgün; yalnız mimikleri anlamlı değildi.

Seradaki saksılar büyük; toprakları da az değildi.

İhsan KIRBAŞ
Türk Dili ve Edb. Öğrt.
BAFRA LİSESİ

Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarını bularak, düzeltiniz.

Ekşi yiyecekleri az , acıyı ise hiç yemezdi.

Bu yazıyı değil okumak, anlamak bile imkânsız.

Ben ona ağabey, o da bana kardeşim derdi.

Toplantıda pasta ve meyve suyu ikram edildi.

Biricik arzum bu yılki sınavı kazanmak ve iyi bir bölüme girmemizdir.

Bu işi ben ve sen yapmalısınız.

Kendisine bütün sınıf adına teşekkür eder ve tebrik ederim.

Yarının mutlu günlerine özlem duyuyorum.

Bu bölge coğrafî ve iklim açısından ilgi çekici özelliklere sahiptir.

Hiçbiri anlatılanlara inanmıyor, kendi fikrinde ısrar ediyordu.

Bir yıl boyunca devamlı çalışarak kazanıldı.

Bu yasadan özel ve kamu kuruluşlarında çalışanlar yararlanacak.

Dünkü toplantıda Ali bana okul arkadaşını tanıştırdı.

Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse ölüme hatta sara nöbetlerine yol açabilir.

Her yolda kalan insana yardım etmeliyiz.

Bu tür konuşmalar gözlerimi yaşartırlar.

Şüphesiz ki bu sözleri bazı öğrenciler duymuş olmalı.

Başarısını düzensiz çalışmasına borçludur.

Kitap için kendisine verilen paranın eksik ve yeterli olmadığını söyledi.

Herkes onu görmek istemiyordu.

Japonya'daki arkadaşıyla on yıl boyunca karşılıklı mektuplaşmış.

Büyüklere gereken saygıyı göstermeli ve incitmemeliyiz.

Bu erikler çok tatlıdırlar.

Yanına gidin, konuşup derdinizi anlatın.

Bu konuda söylenenlere inanıyor, her yerde öne sürüyordu.

Ağaç bayramında ben de birkaç fidan ekdim.

Karaya yaklaşıyor mu, yoksa uzaklaşıyor muyuz?

Hiç kimse bu paraya bu işi yapar.

Erzurum'da hava sıcaklığı sıfırın altında eksi otuz dolaylardaydı.

Güç ve müşkül zamanlarda üstüne düşeni yerine getirir.

Mutlaka bugün çocukluk arkadaşını belki arayacak.

Öğrencileri, teşvik etmeli, yüreklendirmeli, destek olmalıyız.

Şirketteki mevcut ikilik günden güne büyüyor.

Bu iki sınıf arasındaki ayrıcalık tespit edilemedi.

Yeni kaydolan öğrencilerin bu kadar çekimser davranmalarına bir anlam veremiyorum.

Son dakikada attığı golle takımının galip gelmesine yol açtı.

Sınavı düzenli çalışmasına karşın kazandı.

Ülkemizde bu tür ameliyatlarda ölüm şansı Avrupa'da yapılanlardan ancak yüzde bir fazladır.

Aşağı yukarı bundan tam iki yıl önceydi.

Oturduğu yerden ayağa kalktı, yanıma geldi.

O fabrikada benim iyi tanıdığım bir adam var.

Parktaki yeşil çimenlere basınca bekçiyi kızdırdık.

Kardeşim yanıma geldi, kulağıma yavaşça bir şeyler fısıldadı.

Arkadaşım gizli sırlarımızı ona da söylemiş.

Bugünden sonra sağlığınıza, sıhhatinize dikkat etmelisiniz.

Köyde birçok hayvanlar ölmüş.

Bana yardım ederek, işi kısa sürede bitirmeme neden oldu.

Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarını bularak, düzeltiniz.

Ekşi yiyecekleri az , acıyı ise hiç yemezdi.

Ekşi yiyecekleri az **yerdi**, acıyı ise hiç yemezdi.

Bu yazıyı değil okumak, anlamak bile imkânsız.

Bu yazıyı değil **anlamak, okumak** bile imkânsız.

Ben ona ağabey, o da bana kardeşim derdi.

Ben ona ağabey **derdim**, o da bana kardeşim derdi.

Toplantıda pasta ve meyve suyu ikram edildi.

Toplantıda **meyve suyu ve pasta** ikram edildi.

Biricik arzum bu yılki sınavı kazanmak ve iyi bir bölüme girmemizdir.

Biricik arzum bu yılki sınavı **kazanmanız** ve iyi bir bölüme **girmenizdir**.

Bu işi ben ve sen yapmalısınız.

Bu işi ben ve sen **yapmalıyız**.

Kendisine bütün sınıf adına teşekkür eder ve tebrik ederim.

Kendisine bütün sınıf adına teşekkür eder ve **kendisini** tebrik ederim.

Yarının mutlu günlerine özlem duyuyorum.

Özlem geçmişe duyulur.

Bu bölge coğrafi ve iklim açısından ilgi çekici özelliklere sahiptir.

Bu bölge coğrafi **açıdan** ve iklim açısından ilgi çekici özelliklere sahiptir.

Hiçbiri anlatılanlara inanmıyor, kendi fikrinde ısrar ediyordu.

Hiçbiri anlatılanlara inanmıyor, **herkes** kendi fikrinde ısrar ediyordu.

Bir yıl boyunca devamlı çalışarak kazanıldı.

Bir yıl boyunca devamlı **çalışılarak** kazanıldı.

Bu yasadan özel ve kamu kuruluşlarında çalışanlar yararlanacak.

Bu yasadan özel **kuruluşlar** ve kamu kuruluşlarında çalışanlar yararlanacak.

Dünkü toplantıda Ali bana okul arkadaşını tanıştırdı.

Dünkü toplantıda Ali bana okul arkadaşını **tanıttı**.

Dünkü toplantıda Ali **benimle** okul arkadaşını tanıştırdı.

Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse ölüme hatta sara nöbetlerine yol açabilir.

Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse **sara nöbetlerine** hatta **ölüme** yol açabilir.

Her yolda kalan insana yardım etmeliyiz.

Yolda kalan **her** insana yardım etmeliyiz.

Bu tür konuşmalar gözlerimi yaşartırlar.

Bu tür konuşmalar gözlerimi **yaşartır**.

Şüphesiz ki bu sözleri bazı öğrenciler duymuş olmalı.

Mantık yanlıştır.

Başarısını düzensiz çalışmasına borçludur.

Başarısını **düzenli** çalışmasına borçludur.

Kitap için kendisine verilen paranın eksik ve yeterli olmadığını söyledi.

Kitap için kendisine verilen paranın eksik **olduğunu** ve yeterli olmadığını söyledi.

Herkes onu görmek istemiyordu.

Hiç kimse onu görmek istemiyordu.

Japonya'daki arkadaşıyla on yıl boyunca karşılıklı mektuplaşmış.

Japonya'daki arkadaşıyla on yıl boyunca mektuplaşmış.

Büyüklerle gereken saygıyı göstermeli ve incitmemeliyiz.

Büyüklerle gereken saygıyı göstermeli ve **büyükleri** incitmemeliyiz.

Bu erikler çok tatlıdır.

Bu erikler çok tatlıdır.

Yanına gidin, konuşup derdinizi anlatın.

Yanına gidin, derdinizi anlatın.

Bu konuda söylenenlere inanıyor, her yerde öne sürüyordu.

Bu konuda söylenenlere inanıyor, söylenenleri her yerde öne sürüyordu.

Ağaç bayramında ben de birkaç fidan ekdim.

Ağaç bayramında ben de birkaç fidan diktim.

Karaya yaklaşıyor mu, yoksa uzaklaşıyor muyuz?

Karaya yaklaşıyor mu, yoksa karadan uzaklaşıyor muyuz?

Hiç kimse bu paraya bu işi yapar.

Herkes bu paraya bu işi yapmaz.

Erzurum'da hava sıcaklığı sıfırın altında eksi otuz dolaylarındaydı.

Erzurum'da hava sıcaklığı eksi otuz dolaylarındaydı.

Güç ve müşkül zamanlarda üstüne düşeni yerine getirir.

Güç zamanlarda üstüne düşeni yerine getirir.

Mutlaka bugün çocukluk arkadaşımı belki arayacak.

Mantık yanlışı vardır.

Öğrencileri, teşvik etmeli, yüreklendirmeli, destek olmalıyız.

Öğrencileri, teşvik etmeli, yüreklendirmeli, onlara destek olmalıyız.

Şirketteki mevcut ikilik günden güne büyüyor.

Şirketteki ikilik günden güne büyüyor.

Bu iki sınıf arasındaki ayrıcalık tespit edilemedi.

Bu iki sınıf arasındaki farklılık tespit edilemedi.

Yeni kaydolan öğrencilerin bu kadar çekimser davranmalarına bir anlam veremiyorum.

Yeni kaydolan öğrencilerin bu kadar çekingen davranmalarına bir anlam veremiyorum.

Son dakikada attığı golle takımının galip gelmesine yol açtı.

Son dakikada attığı golle takımının galip gelmesini sağladı.

Yol açmak olumsuz işler için kullanılır.

Sınavı düzenli çalışmasına karşın kazandı.

Sınavı düzenli çalışmasına karşın kazanamadı.

Ülkemizde bu tür ameliyatlarda ölüm şansı Avrupa'da yapılanlardan ancak yüzde bir fazladır.

Ülkemizde bu tür ameliyatlarda ölüm ihtimali Avrupa'da yapılanlardan ancak yüzde bir fazladır.

Aşağı yukarı bundan tam iki yıl önceydi.

Mantık yanlılığı vardır.

Oturduğu yerden ayağa kalktı, yanıma geldi.

Oturduğu yerden kalktı, yanıma geldi.

O fabrikada benim iyi tanıdığım bir adam var.

O fabrikada iyi tanıdığım bir adam var.

Parktaki yeşil çimenlere basınca bekçiyi kızdırdık.

Parktaki çimenlere basınca bekçiyi kızdırdık.

Kardeşim yanıma geldi, kulağıma yavaşça bir şeyler fısıldadı.

Kardeşim yanıma geldi, kulağıma bir şeyler fısıldadı.

Arkadaşım gizli sırlarımızı ona da söylemiş.

Arkadaşım sırlarımızı ona da söylemiş.

Bugünden sonra sağlığınıza, sıhhatinize dikkat etmelisiniz.

Bugünden sonra sağlığınıza dikkat etmelisiniz.

Köyde birçok hayvanlar ölmüş.

Köyde birçok **hayvan** ölmüş.

Bana yardım ederek, işi kısa sürede bitirmeme neden oldu.

Bana yardım ederek, işi kısa sürede **bitirmemi sağladı.**

CEVAPLARI OLAN ÖRNEKLER

Sözcüklerin Seçiminde Yanlışlık Yapılıyor:

Düşüncelerimiz arasında ayrıcalık giderek büyüyor.

ayrım

Bahçeye ektiğin elma fidanı kurumuş.

diktiğin

Ali'nin saçları büyümüş.

Uzamış

İnsanlar, hırsızlık, dolandırıcılık, gibi bayağı hünelerden uzak durmalı.

davranışlardan

Toplum içinde bu çekimsizlik niye?

çekingenlik

Bu makine iyi resim çekmiyor.

fotoğraf

İçeri girdi, önce kendini tanıştırdı.

tanıttı

Her girişimden çekinmez.

Hiçbir

Anlamca Çelişen Sözcükleri Bir Cümlede Kullanıyoruz:

Bundan aşağı yukarı tam üç yıl öncesiydi.

olasılık kesinlik

Herhalde onlarda gelecek sanırım.

kesinlik olasılık

Eminiz ki saat üçte burada olsa gerek.

kesinlik olasılık

Bize öyle geliyor ki bunlar kaçmış olsa gerek.

kişisel görüş olasılık

Ses Bakımından Birbirine Benzeyen Sözcükleri Yanlış Kullanıyoruz

Öğle-öyle (1. Zaman adı, 2. Onaylama)

Porte- **portre** (1. Nota çizgisi, 2. Yağlı boya resmi)

Tesviye - **tasviye** (1. Düzeltme, 2. Arıtma, ayıklama)

Eğer- **eyer** (1. Şart anlamında, 2. Binek hayvanın sırtına vurulan nesne)

Basım - **basın** (1. Basım sanatı, 2. Basılıp dağıtılan)

Etkin- **etken** (1. Etki yapan, 2. Devinimli)

Cümledeki Sözcükleri Yanlış Yerde Kullanıyoruz:

NOT: Öğelerin yerli yerinde olması gerekir.

Bir türlü aklım almıyor. **Aklım** bir türlü almıyor.

özne

özne

Patatesler çok suda pişmiş. Patatesler suda **çok** pişmiş.
zarf zarf

Fazla canını sıkma. Canını **fazla** sıkma.
zarf zarf

Kısaca bazı bildiklerimi anlatmak istiyorum.
Bazı bildiklerimi **kısaca** anlatmak istiyorum.
Bazı çalışkan öğrencilerin notlarına bakın.
Çalışkan **bazı** öğrencilerin notlarına bakın.

Gereksiz Sözcük Kullanımlarıyla Anlatımdaki Duruluk İlkesi Bozuluyor:

Birbirine selam verdiler. **“selamlaştılar”** olması gerekir.

Okula arkadaşlarıyla birlikte gitmiş. **“birlikte”** sözcüğü gereksiz.

En güzel taşıt aracı trendir. **“aracı”** sözcüğü gereksiz.

Sabah pencereden baktığımda bulutlu ve hafif yağmurlu bir hava ile karşılaştım. **“yağmur elbette bulutlu bir havada yağar.”**

Artık bundan böyle başının çaresine bak. **“bundan böyle”** sözcüğü gereksiz kullanılmış.

İçeri girmek ve hem de onları görmek istiyorum. **“hem de”** söz grubu gereksiz kullanılmış.

Anlamca Yakın Sözcüklerin Seçiminde Yanlışlık Yapılıyor:

Atı alan Kadıköy’ü geçti. **“Üsküdar”ı** **“olacak.”**

Neşeli şen şakrak bir adamdı. **“şen şakrak”** ikilemesi gereksiz.

Karşılıklı tartışmanın bir anlamı yok. **“tartışma tek başına olmaz.”**

Oysa bizim arkadaşın ise hiçbir suçu yok. **“oysa ve ise”** sözcükleri gereksiz.”

Tümleçlerle İlgili Yanlışlıklar Yapıyoruz:

“Sanatçı gerçeğe ulaşır, yorumlar.” Cümlesinde nesne eksikliği var. “Sanatçı gerçeğe ulaşır, **onu** yorumlar.” olmalıydı.

“Bu güçlülere nasıl göğüs gerdi, nasıl başa çıktı?”

“Bu güçlülüklerle nasıl başa çıktı .” olmalıydı.

Arkadaşlarına gitmiş, yardım istemişti.”

onlardan (dolaylı tümleç) eksikliği var.

“İnsanlara öfke veren, aşağılık duygusuna düşüren nedenlere bakalım.” İkinci yan cümleciğin nesnesi eksik (**onları**) olacak.

“Buna ancak yönetim kurulu karar verir, uygular.”

İkinci cümlede nesne eksikliği var. **“Bunu uygular”** olmalıydı.

Tamlamalarla İlgili Yapılan Yanlışlıklar:

Sorunlar karşılıklı anlayış ve birlik içinde çözümlenmelidir.

Bu haliyle karşılıklı , birlik içinde ... gibi bir anlam oluşuyor. Yanlıştır. **”Sorunlar karşılıklı anlayışla ve birlik içinde çözümlenmelidir.”** olmalıydı.

Kıpkırmızı çiçekler, ekinler birbiriyle kucaklaşıyordu.

Kırmızı ekinler olmaz. **“Kıpkırmızı çiçekler, sarı ekinler birbiriyle kucaklaşıyordu.”** olmalıydı.

Bu karardan vazgeçmeyeceğim, üzerinde inatla durduğunu biliyoruz.”

Açıklama: İkinci cümlede tamlayan söylenmemiş. **“kararın üzerinde...”** olmalıydı.